

Digiühiskonna programm 2026–2029

Programmi üldinfo

Tulemusvaldkond	Digiühiskond
Tulemusvaldkonna eesmärk	Digiriigis on tagatud parim kogemus, Eestis on ülikiire internet kõigile soovijatele kättesaadav ning meie küberruum turvaline ja usaldusväärne.
Valdkonna arengukava	Eesti Digiühiskond 2030
Programmi nimi	Digiühiskonna programm
Programmi eesmärk	Avalike teenustega rahulolu tõus, ülikiire interneti parem kättesaadavus ja küberkaitstud Eesti.
Programmi periood	2026–2029
Peavastutaja (ministeerium)	Justiits- ja Digiministeerium
Kaasvastutajad (oma valitsemisala asutused)	Riigi Infosüsteemi Amet (RIA) Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskus (RIT) Andmekaitse Inspektsioon (AKI) Riigiside Sihtasutus (RIKS)

Sissejuhatus

Digiühiskonna programm on ainus digiühiskonna tulemusvaldkonna programm ning koostatud valdkondliku arengukava Eesti Digiühiskond 2030¹ elluviimiseks. Programm aitab saavutada arengukava eesmärgi ning järgib arengukava ülesehitust. Digiriigi tegevustega tagatakse, et digiriigiga suhtlemine oleks kõigile mugav ja teenustega rahulolu kõrge. Küberturvalisuse pidevaks väljakutseks on inimeste usalduse hoidmine e-teenuste kasutamisel ja tagamine, et küberruum oleks turvaline. Ühenduvuses tegeletakse taskukohase ja kiire interneti kättesaadavusega igal pool Eestis.

Programmi koostamisel on arvestatud juunis 2025 kinnitatud Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi eesmärkidega. Programmiga aidatakse kaasa Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni ülemaailmsete säästva arengu eesmärkide² saavutamisse, sh eesmärkidesse toetada kaasavat ja säästvat majandusarengut ja tööhõivet ning tagada kõigile inimväärne töö ning ehitada kohanev ja vastupidav taristu ning toetada kestlikku tööstuse arengut ja edendada innovatsiooni. Horisontaalse valdkonnana toetab digivaldkond ka teiste valdkondade eesmärkide saavutamist.

Programm panustab mitmesse arengustrateegia Eesti 2035 strateegilisse sihti, enim aga sihtidesse „Eesti majandus on tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik“ ja „Eesti on uuendusmeelne, usaldusväärne ja inimesekeskne riik“. Programm panustab enim strateegia „Eesti 2035“ muutustesse:

- Majandus ja kliima: kujundame paindliku ja turvalise majanduskeskkonna, mis soodustab uuendusmeelset ja vastutustundlikku ettevõtlust ning ausat konkurentsi läbi uute tehnoloogiate ja digipädevuste arendamise, ettevõtjate ja riigi koostöö suurendamise ja kiire interneti kättesaadavuse parandamise;
- Riigivalitsemine: suurendame valitsemise ühtsust ja tagame sujuva riigi toimimise; parandame riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuste teenuste kvaliteeti ja kättesaadavust ning vaatame üle vastutuse jaotumise ning parandame riigi rahvusvahelist positsiooni ning tagame julgeoleku ja turvalisuse läbi andmemajanduse arendamise, digiidentiteedi (Euroopa Liidu digiidentiteedi kukru) arendamise, sidevõrkude turvalisuse ja varustuskindluse ning küberturvalisuse tagamise ja riigiasutuste tugitegevuste konsolideerimise.

Programmis kavandatud eesmärkide saavutamine on seotud järgmiste välisvahendite meetmete väljatöötamisega:

1. Digiriigi valdkonna sekkumised on 21.1.2.1 „Digilahenduste ja uuenduste väljatöötamine ja kasutuselevõtt avalikus sektoris“ ja 21.1.2.2 „Digiriik Digilahenduste ja uuenduste väljatöötamine ja kasutuselevõtt erasektoris“, mille eesmärk on tuua digitaliseerimisest kasu kodanike, ettevõtjate, teadusasutuste ja avaliku sektori asutuste jaoks.

2. Ühenduvuse valdkonna sekkumine on 21.1.5.1 „Väga suure läbilaskevõimega juurdepääsuvõrgu ehitamine; 5G arendamise toetamine“, mille eesmärk on digitaalse ühenduvuse suurendamine.

Muudatused tulemusvaldkonna vastutajates:

Seoses Vabariigi Valitsuse vahetuse ning ministrite pädevuste ja valitsemisalade ümberkorraldustega on alates 1. jaanuarist 2025 digiühiskonna tulemusvaldkond justits- ja digiministeeriumi

¹ https://www.justdigi.ee/sites/default/files/documents/2025-01/Digi%C3%BChiskonnna%20ARENGUKAVA_13.12.2021.pdf

² <https://www.riigikantselei.ee/valitsuse-too-planeerimine-ja-korraldamine/valitsuse-too-toetamine/saastev-areng>

valitsemisalas, varasemalt on see olnud majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalas. Tarbijakaitse ja tehnilise järelevalveamet (TTJA) on jätkuvalt majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalas, teised seotud asutused on liikunud samuti justiits- ja digiministeeriumi valitsemisalasse. Lähtuvalt sellest, on alates 2025. aastast digiühiskonna programmis varasemalt kajastatud TTJA teenused koondatud koos teiste selle asutuse erinevatesse valdkondadesse panustavate, kuid sarnase rakendusliku iseloomuga teenustega (load ja järelevalve) tulemusvaldkonna „Teadus- ja arendustegevus ning ettevõtlus“ programmi „Ettevõtluskeskkond“, mille vastutaja on majandus- ja kommunikatsiooniministeerium.

Muudatused programmi struktuuris:

Võrreldes perioodiga 2025–2028, on programmist välja jäetud meetme tasand ning oluliselt muudetud programmi tegevuste jaotust, mis on kinnitatud Vabariigi Valitsuse 8. mai 2025 istungil ja lõplikult kinnitatud 2026. aasta riigieelarveseaduse vastuvõtmisel Riigikogus. Lisaks on andmepõhise ühiskonna arendamise programmi tegevusse liidetud varasemalt õigusriigi tulemusvaldkonna programmis olnud andmekaitsepoliitika ja andmekaitseinspeksiooni teenused.

Tabel 1. Programmi tegevuste jaotuse võrdlus eelmise perioodiga.

Programm 2025–2028	Programm 2026–2029
Tulemusvaldkond: DIGIÜHISKOND	
Digiühiskonna programm	
Arengukava alaeesmärk I: Digiriik – tagada parim digiriigi kogemus	
1. Digiriigi arenguhüpped	1. Personaalse riigi ja kasutajakesksete teenuste arendamine
2. Digiriigi alusbaasi kindlustamine	2. Andmepõhise ühiskonna arendamine
	3. Digiriigi teenuste ja platvormide tagamine
	4. Digiriigi arengu juhtimine ja koordineerimine
Arengukava alaeesmärk II: Küberturvalisus – Eesti küberruum on turvaline ja usaldusväärne	
3. Riikliku küberturvalisuse juhtimine ja koordineerimine	5. Riikliku küberturvalisuse tagamine
4. Suundumuste, riskide ja mõjude analüüsivõime arendamine	
5. Küberturvalisuse tagamine	
Arengukava alaeesmärk III: Ühenduvus – Eestis on asukohast sõltumata kättesaadav ülikiire, usaldusväärne ja taskukohane sideühendus, mis võimaldab luua ja kasutada uudseid digiteenuseid	
6. Sidevaldkonna regulatiivse keskkonna tagamine	6. Sidevaldkonna õigusruumi tagamine
7. Väga suure läbilaskevõimega juurdepääsuvõrkude väljaarendamine	
8. 5G-taristu ja -teenuste arendamine	

Põhjendused valdkonna alaeesmärkide jaotuse kaupa:

I Digiriik: läbipaistvuse huvides ja paremaks valdkonna juhtimiseks on programmi tegevused jagatud temaatiliselt. Tegeletakse nelja suure valdkonnaga: teenused, andmed ja tehisaru, baastaristu arendamine ning digiarengut võimestavad tegevused (üleriigiline IKT juhtimine, rahvusvaheline koostöö, rohedigi, IKT oskuste arendamine). Varasem 2/3 kogu digiühiskonna programmi kulude kajastamine programmi tegevuses "Digiriigi alusbaasi kindlustamine" ei võimaldanud läbipaistvaid juhtimisotsuseid ressursside jagunemises. Uus ülesehitus on kooskõlas digiühiskonna arengukava uue eelnõuga.

II Küberturvalisus: programmi tegevused on liidetud ühe programmi tegevuse alla eelarve ebaproportsionaalse jaotumise tõttu. Programmi tegevuse all olevad teenused on kavandatud 2024. aastal valminud kübervaldkonna valges raamatus "Läbivalt IT-vaatlikum Eesti" kokku lepitud kolme suuna järgi: 1. Riikliku küberturvalisuse arengu juhtimine, 2. Ühiskonna kerksuse suurendamine, 3. Turvalise küberkeskkonna kujundamine. See on aluseks ka digiühiskonna arengukava uuele eelnõule.

III Ühenduvus: programmi tegevused on liidetud ühe programmi tegevuse alla eelarve ebaproportsionaalse jaotumise tõttu. Tegevuse alla on kavandatud kolm teenust, mis vastavad ka digiühiskonna arengukava uuele eelnõule.

Programmi eesmärk ja mõõdikud

Kuna tulemusvaldkonnas koostatakse üks programm, on tulemusvaldkonna ja programmi eesmärk ja mõõdikud samad. Veelgi enam, programmi kolm mõõdikut on omakorda eraldi iga alaeesmärgi mõõdikud.

Programmi eesmärk: Avalike teenustega rahulolu tõus, ülikiire interneti parem kättesaadavus ja küberkaitstud Eesti.

Tabel 2. Digiühiskonna programmi mõõdikud.

Mõõdikud	2024 (tegelik)	2026 (sihtase)	2027 (sihtase)	2028 (sihtase)	2029 (sihtase)	2030* (sihtase)
Avalike digiteenustega rahulolu <i>Allikas: Teenuste kataloog, JDM</i>	82%	85%	86%	87%	88%	90%
Turvariski vältimise kaalutlustel avaliku sektori või teenusepakkujaga elektroonilisest suhtlemisest hoidunute osakaal <i>Allikas: Statistikaamet</i>	8,2%	<7,5%	<7,0%	<6,5%	<6,0%	<4%**
Eesti kodumajapidamiste ja ettevõtete osakaal, kel on võimalus liituda vähemalt 100 Mbit/s internetiühendusega, mida saab suurendada kuni kiiruseni 1 Gbit/s <i>Allikas: TTJA</i>	81%	84%	86%	88%	89%	100%

*Arengukava Eesti Digiühiskond 2030 sihttasemed

**Tegemist on pöördväärtusega

Sobivate mõõdikute ja nende sihttasemete üle on digiühiskonna arengukava juhtkomisjonis plaanis pidada lisaarutelu.

Küberturvalisuse mõõtmiseks kasutatakse alates 2024. aastast Statistikaameti mõõdikut „Turvariski vältimise kaalutlustel avaliku sektori või teenusepakkujaga elektroonilisest suhtlemisest hoidunute osakaal“, mis näitab, kas Eesti elanikud tunnevad end internetis turvaliselt. Mõõdikuga mõõdetakse viimase 12 kuu jooksul turvariskide tõttu avaliku sektori asutuste või teenusepakkujatega interneti kaudu suhtlemisest hoidunud 16–74-aastaste internetikasutajate osakaalu (statistikaamet, IT 44). Mõõdik on piisavalt üldine, et seostuda küberturvalisuse programmi tegevuse all kavandatud tegevustega ning samas ka piisavalt konkreetne, et saada tagasiside valdkonnas toimuvatest muutustest ja nende mõjust inimeste käitumisele.

Programmi rahastamiskava

Rahastamiskava

Tabel 3. Programmi rahastamiskava programmi tegevuste kaupa, tuhandetes eurodes. Programmi tegevuste nimetusi on korrigeeritud võrreldes 2025. a riigieelarve seaduses esitatuga ning kuvatakse 2026-2029 perioodi nimetusi.

	Eelarve		Eelarve prognoos		
	2025*	2026	2027	2028	2029
Programmi kulud kokku	151 114	128 397	128 489	118 548	84 375
I Digiriik	97 235	93 743	82 257	74 299	63 360
1. Andmepõhise ühiskonna arendamine	92 721***	12 901	7 949	6 913	5 591
2. Digiriigi arengu juhtimine ja koordineerimine		18 090	19 347	14 508	7 563
3. Digiriigi teenuste ja platvormide tagamine		56 881	49 099	47 819	45 838
4. Personaalse riigi ja kasutajakesksete teenuste arendamine	4 514**	5 871	5 863	5 059	4 368
II Küberturvalisus	16 997	21 034	19 811	18 315	16 060
5. Riikliku küberturvalisuse tagamine	16 997****	21 034	19 811	18 315	16 060
III Ühenduvus	36 882	13 620	26 421	25 934	4 956
6. Sidevaldkonna õigusruumi tagamine	36 882*****	13 620	26 421	25 934	4 956

*2025.a kinnitatud eelarve, va amortisatsioon

**2025. aastal kandis nimetust „Digiriigi arenguhüpped“

***2025. aastal olid need programmi tegevused esitatud ühe tegevusena „Digiriigi alusbaasi kindlustamine“

****2025. aastal oli selle tegevuse asemel kolm eraldi programmi tegevust: „Riikliku küberturvalisuse juhtimine ja koordineerimine“, „Suundumuste, riskide ja mõjude analüüsivõime arendamine“ ning „Küberturvalisuse tagamine“. Näidatakse nende tegevuste koondeelarvet.

*****2025. aastal oli selle tegevuse asemel kolm eraldi programmi tegevust: „Sidevaldkonna regulatiivse keskkonna tagamine“, „Väga suure läbilaskevõimega juurdepääsuvõrkude väljaarendamine“ ning „5G-taristu ja -teenuste arendamine“. Näidatakse nende tegevuste koondeelarvet.

Täiendavalt esitatakse teenuste indikatiivne rahastamiskava dokumendi lisas 2.

Tabel 4. Programmi rahastamiskava täiendav informatsioon 2025. aasta kohta, tuhandetes eurodes. Informatsioon on esitatud perioodi 2025-2028 programmi struktuuris.

	Ülekantavate summa (piirmääraga vahendid)	2025.a riigieelarve I p.a. seadusemuudatused	2025.a riigieelarve II p.a. seadusemuudatused	VV reservide eraldised	Lõplik 2025.a programmi tegevuse eelarve	Selgitused
Digiühiskond	15 024	1 992	-4 469	1 964	14 511	
5G-taristu ja -teenuste arendamine	14	0	-2	0	12	2024. a ülekantavate vahendite info on avaldatud JDM kodulehel , lisaeelarvete info on
Digiriigi alusbaasi kindlustamine	11 182	1 992	-3 068	315	10 421	
Digiriigi arenguhüpped	160	0	-53	0	107	
Küberturvalisuse tagamine	2 253	0	-1 680	1 586	2159	

Riikliku küberturvalisuse juhtimine ja koordineerimine	726	0	300	0	1026	Riigi Teatajas ja Riigi Teatajas , VV
Sidevaldkonna regulatiivse keskkonna tagamine	154	0	36	0	190	sihtotstarbelisest reservist eraldatud vahendite info on avalikus dokumendiregistris ,
Suundumuste, riskide ja mõjude analüüsivõime arendamine	521	0	0	0	521	avalikus dokumendiregistris ja avalikus dokumendiregistris .
Väga suure läbilaskevõimega juurdepääsuvõrkude väljaarendamine	14	0	-2	63	75	

Hetkeolukorra analüüs

Digiriigi edu mõõdetakse läbi avalike digiteenuste rahulolu, mille 2024. aasta väärtus 82 protsenti on juba iseenesest kõrge, kuid eesmärk on läbi erinevate tegevuste rahulolu veelgi suurendada. Alljärgnevalt on toodud mõned olulisemad tegevused 2024. aastal, mis kõrgele rahulolule kaasa aitavad. Riigiportaali eesti.ee kaudu loodud elusündmusteenused on inimeste poolt hästi vastu võetud ja kokku oli 2024. aastal võimalik kasutada kaheksat elusündmusteenust. Teenuste kasutamise mugavuse suurendamiseks avaldati 2024. aasta lõpus Eesti.ee mobiilirakendus. Lisaks tegeleti strateegilise vaate korrastamisega: valmisid nii andmete ja tehisintellekti³, personaalse riigi⁴ kui identiteedihalduse⁵ valged raamatud ning alustati digiühiskonna arengukava 2030 uuendamisega.

Küberturvalisuse mõõdiku järgi oli 2024. aastal inimeste usaldus avalike e-teenuste vastu 91,8 protsenti, mis on võrreldes eelmise aastaga pisut tõusnud. Kuigi sihttasemest on see madalam, siis järjepidevat usalduse hoidmist üle 90 protsendi saab lugeda positiivseks. Suurem langus toimuski 2023. aastal seoses julgeolekuolukorra muutuse ja inimeste teadlikkuse suurenemisega küberturvalisusest. Hoolimata olukorrast on Eesti e-teenused toiminud tõsisemate häireteta ja üldine toimepidevus paranenud. Ka Euroopa Liidu küberturvalisuse indeksi⁶ järgi oli Eesti 2024. aastal endiselt Euroopa küberturvalisemate riikide seas. Võrreldes Euroopa keskmisega on Eesti tugevam järgmistes valdkondades: riiklikul tasandil reageerimine ja CERT operatiivsus, küberjulgeolekualased raamistikud, teadus-arendusalane koostöö, kooskõla rahvusvaheliste parimate praktikatega ning nõuetega. 2024. aastal keskenduti eelkõige küberturvalisuse taseme ühtlustamisele ja hukukindluse tagamisele ning toimekindluse suurendamisele. Samuti toetati küberturvalisuse taseme ühtlustamiseks kohalikke omavalitsusi ning haridussektorit infoturbemeetmete kaardistamisel ja rakendamisel. Ka küberturvalisuse valdkonnas toimus 2024. aastal strateegiliste dokumentide⁷ uuendamine. Olukorras, mil globaalne julgeolekuolukord on märgatavalt halvenenud, on fookus seatud eelkõige julgeoleku ja turvalisuse kindlustamisele.

Ühenduvuse parandamine on pidevas tõusutrendis ja nõuab pidevaid tegevusi. 2024. aasta lõpuks oli 81 protsendil Eesti ettevõtetest ja kodumajapidamistest võimalus liituda väga suure läbilaskevõimega võrkudega. Uue toetusmeetme abil anti 598-le aadressile valguskaabelvõrguga liitumisvõimalus ning jõudis lõpuni kogukonna lairibavõrkude toetusmeetme pilootprojekt.

Pikemalt saab 2024. aasta olukorra analüüsiga tutvuda digiühiskonna 2024. aasta tulemusaruandes⁸.

Sellest lähtuvalt on olulisemad fookused/väljakutsed järgmistel aastatel:

- **Riigi IKT-taristu toimepidevuse saavutamine**, et Eesti riigil oleks terviklik võime toimida ja osutada teenuseid ka meie territooriumil paikneva taristu kriisi korral.
- **Üleriigiline IKT juhtimine**, et tagada riigis majanduslike võimalustega sobituv efektiivne ja jätkusuutlik IKT-korraldus.

³ Andmete ja tehisintellekti valge raamat 2024-2030, 2024.

⁴ Personaalse riigi valge raamat, 2024.

⁵ Identiteedihalduse valge raamat, 2024.

⁶ The European Union Agency for Cybersecurity European Union cyber security index

⁷ Küberturvalisuse strateegia 2024-2030, 2024.

⁸ Strateegilised alusdokumendid | Justiits- ja Digiministeerium

- **Andmete ja tehisaru kasutuselevõtt**, et panustada riigihalduse tõhustamisse ning kujundada Eesti andmete väärindamise ja targa kasutamise toel juhtiva andmemajanduse ja avaliku halduse kvaliteediga riigiks maailmas.
- **Küberturvalisuse tagamine**, luues paindliku ja kõiki sihtrühmi arvestava riikliku küberturvalisuse juhtimissüsteemi, mis ennetab proaktiivselt küberintsidente ja kriise. Eesmärk on tagada turvaline ja usaldusväärne digitaalne keskkond nii kodanikele kui ka ettevõtetele.
- **Digioskuste ja järelkasvu tagamine ning naiste osakaalu suurendamine IKT-sektoris**, mis aitab kindlustada, et digiühiskonna arengu eeldusena elaksid riigis digivõimekad inimesed.

Olulisemad tegevused/sekkumised

DIGIRIIK:

- Avalike teenuste kättesaadavuse ja personaliseeritud kasutajakogemuse pakkumiseks jätkatakse **riigiportaali arendamisega ja luuakse taotluste menetlemise töölaud**. Riigiportaal kui ühine platvorm hõlbustab avalike teenuste osutamist nii teenuste omanike kui ka kasutajate vaates. Teenuse omanik saab keskenduda äriloogika arendamisele, ilma et peaks muretsema digikanali haldamise või riiklike nõuete täitmise pärast. Lõppkasutajal on lihtne ligipääs oma andmetele ning ülevaade oma taotluste menetlusprotsessist, mille saavutamiseks arendatakse riigiportaali vastav töölaud.
- **Jätkatakse kesksete teenuste pakkumisega**, mis lihtsustavad eraisikute ja ettevõtete suhtlust riigiga, vähendavad bürokraatiat ning tagavad efektiivsema riigihalduse, vähendades sarnaste digiteenuste dubleerimist ning toetades teenuste koostalitlusvõimelisust. Selleks panustatakse lähiaastatel ressursse kesksete teenuste ja komponentide jätkusuutlikkuse tagamisse ning nende kasutuse laiendamisse.
- **Riigi IT juhtimiseks töötatakse välja jätkusuutlik mudel**. Riigi toimemudel on muutumas keerukamaks seoses kõrgema taaskasutuse ja infosüsteemide konsolideerituse määraga, samuti seavad uued läbivad nõuded ning riigiülesest optimeerimisest tulenevad muutused ootuseid riigiülesele tehnoloogiale juhtimisele.
- Selleks, et otsesed avalikud teenused vastaksid **personaalse riigi teenuse tunnustele**, jätkatakse koostöökogude- ja võrgustikutöö kaudu teenuse omanikele vajalike tööriistade, juhiste jms koostamist, sh toetamaks uuenenud **teenuse standard 2.0** juurutamist.
- Alustatakse uuenenud visiooniga **riiklik postkast 2.0** juurutamisega, mis toob lõppkasutaja jaoks kõik riiklikud teavitused ühele pildile, sõltumata asukohast.
- **Jätkatakse riikliku mobiilirakenduse arendustegevustega**, sh uute teenuste mobiilirakendusse toomisega. Mobiilirakenduse eesmärk on tagada mobiilplatvormil erinevate riiklike teenuste tarbimise. Lisaks analüüsitakse võimalusi riikliku mobiilirakenduse ja Euroopa Liidu digiidentiteedirakenduse digikukru koostoimimise tagamiseks.
- Jätkatakse valdkondlike tegevuskavade, sh **tehisintellekti tegevuskava, andmete tegevuskava, rakendamise**ga. Töötatakse välja haldusalade ülene andmeanalüüsi ja üksuste toimemudel, mille rakendamine aitab asutustel andmeid paremini hallata ja kasutada. Sellest võidavad nii avalik kui erasektor ning laiemalt soodustatakse Eesti majandusarengut. Andmete valdkonnas küpsustaseme tõstmiseks **jätkatakse kesksete platvormide ning tööriistade arendamist ja pakkumist** (sh nõusolekuteenus, avaandmed, andmehaldus, keele tehnoloogia, privaatsust säilitavad tehnoloogiad, tehisintellekt).

- Rakendatakse **andmete ühekordse esitamise põhimõtet**. Andmete laialdasemaks taaskasutamiseks muudetakse õigusruumi. Tuvastatakse ja lahendatakse riigi kõige olulisemate põhiandmete dubleeriva küsimise juhtumid.
- Tagatakse **eesti keele kasutus vähemalt viies suures keelemudeli treeningandmestikus** ja luuakse selleks tingimused 15 miljardi sõnalise keeleandmestikuga eesti keele ja kultuuri kestmiseks tehisar ajastul.
- Jätkatakse tehisar arendamist ja rakendamist enamates asutustes. Tagatakse **riigipõhise tehisar** arendamiseks vajalik **arvutusvõimekus**.
- **Elektroonilise identiteedi** valdkonnas jätkatakse tehnilise võimekuse loomisega ning **EL digikukru õigusraamistiku rakendamise**ga, et 2027. aastaks saaks Eesti kasutusele võtta Euroopa Liidu poolt kohustusena tulevat piiriülese standardiseeritud elektroonilise ID ja digitaalsete tõendite lahendust digikukru platvormil.
- Jätkatakse keske platvormi **Single Digital Gateway (SDG)** arendamist, et andmevahetus saaks toimuda ka piiriüleselt ning teenustele pääseks ligi eIDASe raamistiku kaudu.
- IT-kompetentside puudujäägi leevendamiseks avalikus sektoris töötatakse välja **ülesandepõhist roteerumist lihtsustav lahendus**. Loodav lahendus tagab ajakohase ülevaate spetsialistide oskustest ning võimaldab inimesi asutuste vahel väiksema halduskoormusega roteerida. Lisaks viiakse ellu tegevusplaan riigi kui IT-tööstaja positsiooni tugevdamiseks.
- Luuakse tehnilised ja õiguslikud eeldused **Digiakadeemia kasutuselevõtuks avaliku sektori keske õppeplatvormina**. Luuakse sihitatud täiendkoolitusi, sh koostöös erasektori ja kõrgkoolidega, ning nõustatakse keskvalitsuse asutusi ja kohalikke omavalitsusi koolitusvõimaluste rakendamisel.
- Valitsemisalad viiakse üle **uutele riigiülestele arvutitöökohtadele** ning **serveri alustaristu teenustele**, tagamaks standardiseeritud arvutitöökohta teenuste osutamise jätkusuutlikkust.
- Täiendavalt keskendutakse **riigipilve laiendamisele**, et võimaldada teenuseomanikel osutada teenuseid eriolukordades väljaspool Eestit. Jätkatakse avalike pilvteenuste laiapindsemaks kasutusele võtmiseks koostatud tegevuskava ellu viimisega. Tagamaks ühiskonna toimimist kriisisituatsioonis, muudetakse **riigi kriitilised infosüsteemid pilvekõlblikuks**.
- Riigi toimepidevuse parandamiseks on vajalik satelliitsidevõimekuse laiendamine. Sisejulgeoleku tagamiseks on vajalik alustada 4G/5G võrkudel põhineva Ester 2.0 operatiivraadioside ja häirekindla positsioneerimisteenuse arendamisega.

KÜBERTURVALISUS:

- Keskendutakse **küberturvalisuse taseme tõstmisele ja tulevikukindlusele** läbi infoturbealaste ja IT teenuste korraldamise miinimumnõuete kehtestamise, küberreservi kompetentsi tõstmise, õppuste ja tuleviku tehnoloogiate riskihindamise tulemuste rakendamise. Riiklik küberturvalisuse juhtimine peab toetama sihtrühma vajadusi ning olema läbivalt intsidente/kriise ennetav digiteenuste turvalisemaks muutmisel.
- Jätakuvalt arendatakse **keskselt pakutavaid kaitseteenused**, tõhustatakse **koostööd erasektoriga** ning jätkatakse senisest sihistatumalt **laiapindset küberhügieeni- ja turvalisuse alast ennetustööd**, jätkatakse elutähtsa teenuse osutajate turvatestimist ja *red teamingut*.

- Küberturvalisuse seaduse (KÜTS) revisjoni raames **võetakse miinimummahu üle NIS2 direktiiv⁹** ning tehakse muid olulisi muudatusi kübervaldkonna õigusaktides, et saavutada küberturvalisuse ühtlaselt kõrge tase kogu liidus ning parandada siseturu toimimist.
- Koostöös HTMiga tuleb kindlustada **küber- ja infoturbe oskuste integreerimine kõigile haridustasemetele ja küberekspertide järelkasv**. Samal ajal jätkab RIA nii laiemal avalikkusel kui KütSi subjektide küberteadlikkuse tõstmist toetavate tegevustega, sh kohuslaste E-ITSile ülemineku toetamisega.

ÜHENDUVUS:

- **Parandatakse sidevaldkonna konkurentsireegleid**, sh uuendatakse juurdepääsutingimusi sideettevõtjate kaablikanalisatsioonile ning tagatakse sujuvam ja kiirem numbriliikuvus operaatorite vahel.
- **Lihtsustatakse uute sideühenduste rajamist**, kehtestades täpsemad nõuded sidevõrkude projekteerimisele ja ehitamisele.
- **Laiendatakse kiire interneti kättesaadavust maapiirkondades**, kasutades Euroopa Regionaalarengufondist rahastatavad toetusmeetmeid nii juurdepääsuvõrkude rajamiseks maapiirkondades kui ka 5G võrkude rajamiseks peamistele transpordikoridoridele. Kogueelarve kahe toetusmeetme peale kokku on ca 54,36 miljonit eurot, sealjuures on ette nähtud juurdepääsuvõrkude toetamiseks 45 miljonit eurot ja 5G võrkude rajamiseks peamistel transpordikoridoridel 9,36 miljonit eurot.

Programmi tegevused

Programmi tegevused on jagatud peatükkideks Eesti digiühiskonna arengukava kolme alaeesmärgi kaupa.

Teenuste kirjeldused on esitatud lisa 1.

I Digiriik – Tagada parim digiriigi kogemus

Eesti digiühiskonna arengukava visiooni digiriigi suund on sisustatud kui digilahenduste abil tõhusate ja kvaliteetsete avalike teenuste pakkimise saavutamine. Avalike teenuste parim kogemus ja kvaliteet aitab edendada majandust läbi lihtsama asjaajamise kõigile kodanikele ja ettevõtjatele. Parima digiriigi kogemuse tagamiseks tuleb samuti astuda samme, et Eestis oleks soodne keskkond tulevikulahenduste loomiseks läbi proaktiivsete sündmusteenuste, teenuste automatiseerimise ning tehisaru kasutuselevõtu. Järgmiste aastate üheks suurimaks proovikiviks on uue IKT juhtimisraamistiku väljatöötamine, mille abil tõhustada digiriigi toimimist.

Programmi tegevus 1. Personaalse riigi ja kasutajakesksete teenuste arendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Avalikud teenused toimivad kasutajatele mugavalt ja riigile tõhusalt.

Programmi tegevuse all on nii justiits- ja digiministeeriumi kui riigi infosüsteemi ameti teenused.

⁹ Directive on measures for a high common level of cybersecurity across the Union

Tegevuste kirjeldus

- Arendatakse sündmusteenuseid, mis muudavad riigiga suhtlemise ja asjaajamise oluliselt lihtsamaks ja proaktiivsemaks, riigi toimimise keerukus (nt eri asutuste ja tasandite koostöö) on teenuse saajale nähtamatu ja rahulolu suureneb.
- Kesksete digiteenuste eesmärk on lihtsustada eraisikute ja ettevõtete suhtlust riigiga ja vähendada bürokraatiat, pakkudes kasutajasõbralikke ja kaasaegseid tehnoloogilisi lahendusi riigi avalike teenuste pakkumiseks lõppkasutajatele. Ühtlasi tagab kesksete teenuste laialdasem kasutuselevõtt efektiivsema riigihalduse, vähendab sarnaste digiteenuste dubleerimist ning toetab teenuste koostalitlusvõimelisust. Eesmärgi saavutamiseks arendatakse eesti.ee-s ettevõtjate digivärvavat ning jätkatakse ärisündmusteenuste arendamisega, mis võimaldab ettevõtjatel sujuvamalt täita oma õiguseid ja realiseerida kohustusi. Kasutajakeskse lähenemise toetamiseks avalikus sektoris arendatakse edasi teenuste arendamise tööriistakasti ja juurutatakse asutustes teenuste arendamise standardit. Lisaks alustatakse riigiteenuste ülevaate korrastamisega ning uuendatakse äripaneeli formaati.
- Avalike teenuste kättesaadavuse ja personaliseeritud kasutajakogemuse pakkumiseks jätkatakse riigiportaali arendamisega ja luuakse taotluste menetlemise töölaud. Riigiportaal kui ühine platvorm hõlbustab avalike teenuste osutamist nii teenuste omanike kui ka kasutajate vaates. Teenuse omanik saab keskenduda äriloogika arendamisele, ilma et peaks muretsema digikanali haldamise või riiklike nõuete täitmise pärast. Lõppkasutajal on lihtne ligipääs oma andmetele ning ülevaade oma taotluste menetlusprotsessist, mille saavutamiseks arendatakse riigiportaali vastav töölaud.
- Lõppkasutaja suunal on vaja teha järgmised sammud personaliseerituma ning proaktiivsema portaali poole, mis võimaldab kasutajale pakkuda selget keskpunkti “minu andmetele” ja avalikele teenustele, et omada ülevaadet oma õigustest ja kohustustest. Selle funktsiooni täitmiseks viiakse ellu riikliku postkasti uus visioon, nn Postkast 2.0.
- Jätkuvad riikliku mobiilirakenduse arendustegevused. Mobiilirakenduse eesmärk on tuua kodanikuni rakendus, mis lahendab info mobiilis tarbimise killustatuse probleemi ning tagab mobiiliplatvormil erinevate riiklike teenuste tarbimise. Mobiilirakendusse teenuste kokku toomiseks on vaja väga head üleriigilist koostööd ning stabiilset arendusmeeskonda.

Programmi tegevus 2. Andmepõhise ühiskonna arendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Eestis on loodud hästi toimiv keskkond andmete laialdaseks kasutamiseks ning tehisaru kasutamise tulemusel toimub avalike teenuste osutamine kasutajatele mugavalt ja riigile tõhusalt.

Lisaks panustab programmi tegevus eesmärki, et Eesti keel ja kultuur on hoitud ning tagatud selle jätkusuutlikkus digiühiskonnas ja –ruumis.

Programmi tegevuse all on nii justiits- ja digiministeeriumi, riigi infosüsteemi ameti kui andmekaitse inspeksiooni teenused. Lisaks panustavad programmi eesmärgi saavutamisse Eesti Keele Instituut ja Statistikaamet, kelle tegevusi rahastatakse struktuurivahenditest ja taastekava vahenditest.

Tegevuste kirjeldus

Tegevus toetab uute lahendustega digiriigi viimist järgmisele arengutasemele, arvestades inimkesksete

teenuste, sh elusündmusteenuste ja vajaduspõhiste toetuste arendamist, tehisaru arendamise ja kasutuselevõtu toetamist avalikus sektoris, eesti keeletehnoloogia arendamist ja selle rakendamist läbi tehisaru tegevuskava, inimkeskse andmekorralduse rakendamist, sh ühtse ülevaate andmist minuga seotud andmetest, läbipaistvuse tagamist andmetöötlusest, andmekasutusega seotud otsuste, eelistuste, vajaduste ja õiguste haldamist, tehisaru poolt pakutavaid intelligentseid soovitusi, vajaduspõhiste toetuste ja teenuste osutamist ning õigusraamistiku loomist.

Programmi tegevus toetab tehisintellekti laiemat kasutuselevõttu avalikus sektoris, eesmärgiga suurendada riigisektori tõhusust ja pakkuda inimestele mugavamat teenust ning tagada parem teenuste ja teabe ligipääsetavus.

Tänapäevasele infoühiskonnale sobiv õigusruum tagab isikuandmete ja salastatud teabe kaitse ning austab üksikisiku inimväärikust ja õigust eraelule, tagades riigi usaldusväärsuse andmete töötlemisel ja üldiseks kasutamiseks mõeldud teabe levi.

- Andmete esitamise koormuse vähendamiseks tagatakse kõigi riigi infosüsteemi kuuluvate andmekogude andmekirjelduste ajakohasus ning selle pinnalt tuvastatakse kõige olulisemad juhud halduskoormuse vähendamiseks. Samuti jätkatakse avaandmete kättesaadavuse parandamisega, selleks digitakse andmeid, jätkatakse andmete teabevärava ja andmete taaskasutuse keskkonna ERIKA arendustega.
- Tehisintellekti kasutuselevõttu toetatakse kõigis haldusalades ja asutustes. Selleks jätkatakse kesksete taaskasutatavate tehisaru komponentide (nt tekstianalüütika ja protsessikaave töövahend), eesti keeletehnoloogia (nt masintõlke, kõnetuvastuse, kõnesüntees ning viipekeele tuvastaja) ja digiriigi virtuaalse assistendi edasise arenduste ning juurutamisega. Eesmärk on tagada, et eesti keele andmed on kõigile osapooltele lähtuvalt piirangutest kasutatavad ning eesti keele kvaliteet suurtes keelemudelites on tagatud. Rakendatakse Eesti tehisintellekti tegevuskava aastateks 2024-2026. Luuakse tehisintellekti kompetentsikeskus ja käivitatakse tehniline ja regulatiivne liivakast võimaldamaks tooteid arendada ja testida enne nendega turule minemist. Kavas on rakendada algoritmi läbipaistvuse standardit tagamaks läbipaistvus tehisintellekti rakendamisest. Alustatakse tehisintellekti määruse ülevõtmisega tagamaks usaldusväärsus ja inimkesksus tehisintellekti rakendamisel.
- Arendatakse andmenõusoleku teenust ja andmejälgijat ning jätkatakse nendega partnerite infosüsteemide liidestamisega. Andmenõusoleku teenus annab võimaluse nii eraisikule kui ka ettevõtjale andmete jagamiseks, mis võimaldab liikuda andmete ühekordse esitamise poole. Andmejälgija võimaldab eraisikutel ja ettevõtjatel saada ülevaate, milliseid andmeid ja millistel eesmärkidel riik kasutab. Luuakse võimalused andmekasutusega seotud otsuste, eelistuste, vajaduste ja õiguste haldamiseks, lihtsustatakse andmete kasutamist teenuste osutamiseks jm. Viiakse läbi andmekirjaoskuse koolitusprogramm koos valdkonda ja sellega seonduvaid riske tutvustava teavituskampaaniaga. Viiakse ellu tulevikukindla andmemajanduse projekt, sh rakendatakse privaatsust säilitavaid tehnoloogiaid, et tagada andmemajanduse tulevikukindlus.
- Tagatakse isikuandmete kaitse, avaliku ja salastatud teabe ning muu andmehaldusega seotud õigusloome ja selle rakendamise vastavus põhiseaduse ning EL-i ja rahvusvahelise õiguse nõuetele.
- Valdkonna õigusloomes luuakse selgus, milliseid andmekaitseõiguse norme tuleb kehtestada seaduse tasandil ja mida reguleerida muude meetmetega (nt privaatsust suurendavate tehnoloogiate rakendamine).

- Korrastatakse praktikas kehtivaid arusaamu andmete avaldamise, säilitamise, riskasutuse ja kustutamise kohta nii igapäevaselt kui ka erikordade ajal (nt lepatakse kokku massandmetöötluse lubatavuse tingimused).
- Suunatakse isikuandmete kaitse üldmääruse, isikuandmete kaitse seaduse ning avaliku teabe seaduse rakenduspraktikat.
- Suurendatakse ühiskonna teadlikkust uute digitehnoloogiate tööpõhimõtetest ja inimeste õigustest andmekaitsevaldkonnas. See toimub esmajoones andmehalduses tehnoloogia inimkeskse rakendamise põhimõtete selgitamise ning vastavate juhendmaterjalide väljatöötamise ja koolituste pakkumise kaudu. Suureneb andmekaitse inspeksiooni roll nende tegevuste elluviimisel.
- Edendatakse valdkonna ekspertide koostööd avalikus sektoris.
- Osaletakse aktiivselt teabeõiguse kujundamisel rahvusvahelisel tasandil, juhendi- ja õigusloomes ning Euroopa Kohtu praktika kujundamises, sh osaletakse läbipaistvusmeelsete EL-i liikmesriikide formaadis.

Programmi tegevus 3. Digiriigi teenuste ja platvormide tagamine

Programmi tegevuse eesmärk: Eesti digiriigi platvormid on tulevikukindlad.

Programmi tegevuse all on justiits- ja digiministeeriumi, riigi infosüsteemi ameti, riigi info- ja kommunikatsioonikeskuse ning riigiside sihtasutuse teenused.

Tegevuste kirjeldus

Eesmärgi saavutamiseks viiakse ellu mitmeid suuremahulisi tegevusi, sh IKT taristu hukukindluse tagamine, digiriigi platvormide edasiarendamine (sh X-tee, *Single Digital Gateway*), IT-alusteenuste konsolideerimine (sh standardteenuste riigi info- ja kommunikatsioonitehnoloogia keskusse üleminek, pilvteenuste ülemineku võimaldamine).

- Tagatakse digiriigi kesksete platvormide (x-tee, eID jne) ja olulisemate infosüsteemide ülalhoid (sh taakvara likvideerimine), jätkusuutlik areng ja infoturbe kindlustamine.
- Kesksete IT alusteenuste raames jätkatakse standardiseeritud arvutitöökohta- ja servertaristu teenuste konsolideerimist riigi info- ja kommunikatsioonitehnoloogia keskusega vastavalt eelarve võimalustele, samuti riigipilve edasi arendamist ja andmesaatkonna võimekuse laiendamist.
- Elektroonilise identiteedi valdkonnas alustatakse tehnilise võimekuse loomist, et 2027. aastaks saaks Eesti kasutusele võtta EL kohustusena tulevat piiriülese standardiseeritud elektroonilise ID ja digitaalsete tõendite lahendust digikukru platvormil. Samuti on jätkuvalt oluline eID toimekindluse tagamine ja arendamine.
- Jätkatakse keskse platvormi *Single Digital Gateway* (SDG) arendamist, et andmevahetus saaks toimuda ka piiriüleselt ning teenustele pääseks ligi eIDASe raamistiku kaudu. Seejuures on liidestuvate asutuste ülesandeks omalt poolt välja arendada vajalikud X-tee teenused.
- Lisaks viiakse ellu Riigiside Sihtasutuse (RIKS) poolt tsentraalne satelliitandmeside lahendus ja turvaline lauatelefonside. Programmi tegevuse raames rahastatakse RIKSi, et ülal hoida turvalise lauatelefoni taristut.

Programmi tegevus 4. Digiriigi arengu juhtimine ja koordineerimine

Programmi tegevuse eesmärk: Luua ja arendada ühtsetel põhimõtetel toimivat ja kestlikku digiriiki, kus teenused ja nende toimimiseks vajalikud infosüsteemid on pidevas arengus, tulevikukindlad ja hästi juhitud.

Programmi tegevuse all on justits- ja digiministeeriumi riigiülese suunitlusega teenused, sh avaliku sektori digimuutuste võimendamiseks, IKT-jalajälje vähendamiseks, IKT-oskuste arendamiseks jm.

Tegevuste kirjeldus

Digiriigi arengu juhtimise ja koordineerimise kaudu tagatakse tõhus riigihaldus ja IKT-valdkonna terviklik ning jätkusuutlik juhtimine. Keskne roll on ressursside efektiivsel riskasutusel ning digiteenuste erasektoris andmisel. Selleks vaadatakse üle senine valitsemisala IT-majade korraldus, konsolideeritakse tugitegevused ning juhtimine. Juhitakse ka digivaldkonna rohepöört, milleks tuleb asutustes arendada ja hankida keskkonnahoidlikke IKT-lahendusi. Tagatakse, et ühiskonnas on olemas vajalik kompetents ning arendatakse järjepidevalt digioskusi. Lisaks edendatakse rahvusvahelist andmevahetust ja toetatakse Eesti tehnoloogiate ning oskuste eksporti, laiendades koostööd rahvusvahelisele tasandile ning luues ühiseid lahendusi Euroopa Liidu ja lähiriikidega. Koordineeritakse ja toetatakse riigiüleste keskkondlike teenuste ning valdkondlike digipöörde täiendavat rahastust SF 2021-2027 vahenditest. RES protsessi raames koordineeritakse ja koostatakse riigieelarveliste lisavajaduste ülevaade Vabariigi Valitsusele. Koordineeritakse RRF-st rahastatud justits- ja digiministeeriumi digiriigi reformide ja investeeringute elluviimist. Analüüsitakse rahvusvaheliste IT rahastamise parimaid praktikaid.

- Kompetentside puudujäägi leevendamiseks on koostamisel digipädevuste kompetentsimudel (sh alustame mudeli ettevalmistamist) ning tegevusplaan riigi kui IT-töötaja positsiooni tugevdamiseks, hangitakse ja viiakse läbi sihitatud täiendkoolitusi (sh koostöös nii erasektori kui kõrgkoolidega) ning toetame keskvalitsuse asutusi ja kohalikke omavalitsusi koolitusvõimaluste rakendamisel.
- Täiendatakse avaliku sektori töötajate digiteadmiseid ja -oskuseid, nõustades asutusi digimuutuste läbiviimisel, planeeritakse koolitusprogrammide ning pakutakse ja arendatakse Digiriigi Akadeemia e-õppe platvormi. Riigi kui IT-töötaja positsiooni tugevdamiseks jätkatakse tegevuskava elluviimisega, hangitakse ja viiakse läbi sihitatud täiendkoolitusi (sh koostöös nii erasektori kui kõrgkoolidega) ning toetatakse keskvalitsuse asutusi ja kohalikke omavalitsusi koolitusvõimaluste rakendamisel.
- Rohedigi tegevuste eesmärk on suurendada IKT keskkonnahoidlikkust Eesti avalikus sektoris, rakendades keskeid ja süstemaatilisi lähenemisi energiatarbimise optimeerimisele, seadmete elutsükli pikendamisele ning andmekeskuste keskkonnasõbralikumaks muutmisele. Kavandatakse ka tarkvaralahenduste keskkonnamõju vähendamist ning suurendatakse teadlikkust IKT sektori keskkonnamõjust ja -vähendamise praktikatest, suunates avaliku sektori asutusi ja töötajaid tegema keskkonnasäästlikumaid valikuid ja rakendama digiriigi rohelisi praktikaid.
- Läbivalt tagatakse õigustugi, et digiriigi teenused, arhitektuur, andmemajandus ning innovatsioon saaksid tuge nii Eesti kui ka Euroopa Liidu seaduslikest alustest. Luuakse vajalik õigusraamistik, alused, selged rollid ning vastutused vajalikes teemades. Kaitstakse Eesti seisukohtasid Euroopa Liidu algatuste läbirääkimistel. Õigusaktid hõlmavad mitmeid valdkondi: arhitektuur, andmed, teenused, oskused, digipöörded, IKT rahastus.

II Küberturvalisus – Eesti küberruum on turvaline ja usaldusväärne

Eesti digiühiskonna arengukava visiooni küberturvalisuse suunas tagatakse küberturvalisuse valdkonna jätkusuutlikku areng ning tugevdatakse küberturvalisuse riiklikku juhtimist, korraldamist ja koordinatsiooni. Luuakse ja rakendatakse küberturvalisuse teadus- ja arendustegevuse kava, tõhustatakse küberturvalisuse seiret ja kesksete kaitsemeetmete pakkumist, sh ohuhinnangute ja haavatavuse teavituste saatmist, ning viiakse läbi tegevusi intsidentide ja kriiside ennetamiseks, valmisolekuks ja haldamiseks. Küberturvalisuse tagamiseks valmistatakse aina keerumateks küberohtudeks ja tagatakse Eesti e-teenuste usaldusväärsus.

Programmi tegevus 5. Riikliku küberturvalisuse tagamine

Programmi tegevuse eesmärk: Küberturvalisuse riiklik juhtimine, korraldamine ja koordinatsioon arvestavad riiklikku julgeolekut ja ohupilti.

Küberturvalisuse tõhususe tagab laiapõhjaline ja sihipärane tegutsemine, mis arvestab erinevate sihtrühmade eripäradega. Kaitsemeetmed peavad hõlmama tänaseid kui tulevikus esile kerkivate tehnoloogilisi ohte ja seda kõikidel tasanditel, alates koduelektroonikast kuni kosmosetehnoloogiani. Küberturvalisuse arendamisel peab arvestama riiklike võimekustega, et toetada nii riigiülest kriisijuhtimist kui ka riikliku julgeolekut.

Küberturvalisuse valdkonda juhib ja koordineerib justiits- ja digiministeerium. Programmi tegevuse all on kümme teenust, mida osutavad nii justiits- ja digiministeerium kui ka riigi infosüsteemi amet.

Tegevuste kirjeldus

Riiklik küberturvalisuse juhtimine peab olema digiteenuste turvalisemaks muutmisel läbivalt intsidente ja kriise ennetav. Selleks tuleb arendada küberoskusi kõigis Eesti elanikkonna vanuserühmades, täiustada keskselt pakutavaid kaitseteenuseid, tõhustada koostööd erasektoriga ning jätkata küberhügieeni ja -turvalisuse alal senisest sihistatumat laiapindset ennetustööd. Strateegiline fookus on suunatud eelkõige julgeoleku ja turvalisuse kindlustamisele.

Samuti ühtlustatakse kehtivaid riigikaitselisi, küberturvalisust ja andmekaitset reguleerivaid õigusakte. Riiklikust julgeolekust ja küberohupildist lähtuvalt prioriseeritakse elutähtsate teenuste seire tõhustamist, toimepidevuse taseme tõstmist, tulevikukindluse ja kriisikindluse suurendamist. Need eesmärgid saavutatakse infoturbealaste ja IT-teenuste korraldamiseks vajalike miinimumnõuete kehtestamise, küberkilbi tugevdamise, küberreservi arendamise ja testimise ning tulevikutehnoloogiate riskihindamise tulemuste rakendamise kaudu.

- Jätkatakse aktiivset koostööd rahvusvahelistes formaatides info ja kogemuste vahetamiseks. Sellised formaadid on aluseks paremate suhete loomisele ja usalduse tugevdamisele, et koos tegeleda küberrünnakute heidutuse ja nende toimepanijate omistamisega. Lisaks Euroopa Liidus aset leidva õigusloome, poliitiliste protsesside ja strateegiliste suundade kujundamises osalemisele tuleb relevantseid arenguid mõjutada ka globaalselt, sh ÜRO protsesside või täpselt sihistatud arengukoostöö läbi.
- Õigusruumi arendamisel ja küberturvalisust mõjutavate valikute langetamisel arvestatakse rahvusvahelisi tendentse, valitsevat ohupilti, julgeolekuolukorda ning teisi küberturvalisuse, infoturbe ja andmekaitsega seonduvaid muutusi.

- Analüüsitakse küberturvalisuse pädevusi koondava asutuse/keskuse loomist, mis parandaks riiklikul tasemel koordineerimist ja valdkonna ekspertide koostööd. Analüüsist lähtuv otsus tehakse hiljemalt 2027. aastaks.
- Võetakse miinimummähus üle NIS 2 direktiiv¹⁰ ja ajakohastatakse küberturvalisuse seadust (KüTS), mille käigus vähendatakse tarbetut koormust kohustatud isikute määratlemisel ning hinnatakse kohustuste ja järelevalve meetmete proportsionaalsust.
- Töötatakse välja kübervaldkonna teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ja ettevõtluse (TAIE) pikaajaline plaan.
- Koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumiga kindlustatakse küber- ja infoturbe oskuste integreerimine kõigile haridustasemetele. Samal ajal jätkatakse nii laiemal avalikkuse kui KüTSi subjektide küberteadlikkuse tõstmist toetavate tegevustega, sh infostandardi rakendamise toega.
- Tagatakse tulevikukindlus ja valmisolek uute tehnoloogiate tulekuks. Parandatakse koostööd teadusasutustega ning toetatakse ettevõtete teadus- ja arendustegevust. Uuritakse tuleviktehnoloogiate, sealhulgas tehisaru ja kvanttehnoloogiate kasutuselevõtmisega kaasnevaid ohte ning meetmeid uute tehnoloogiate kasutuselevõtmiseks.
- Küberohtude ennetamiseks, varajaseks tuvastamiseks ning tõkestamiseks koondatakse kokku terviklik Eesti küberruumi ohupilt, et pakkuda erinevatele ühiskonnagruppidele senisest paremat ennetust ja toetustegevust.
- Teadvustatakse ühiskonda valitsevaid küberriske ja kõigi vastutust nende vähendamisel ning nõustatakse riskide maandamise võimalustes.
- Luuakse uusi võimalusi digiteenuste kriisikindluse, küberreservi toimimise ja kaasamise parandamiseks, hinnatakse riiklikke võimeid, ressursi kvalifikatsiooni ja oskuste taset.
- Analüüsitakse kübervaldkonnas tuleviku tehnoloogiate, sh tehisaru ja kvanttehnoloogiate kasutuselevõttu, jagatakse parimat praktikat ja töötatakse välja meetmed nende rakendamiseks. Süvendatakse koostööd teadusasutustega ning toetatakse ettevõtete teadus- ja arendustegevust.
- Pakutakse paremat olukorrateadlikkust küberruumis levivatest ohtudest ning avaliku sektori digitaalsete teenuste kaitseks ajakohaseid tehnilisi meetmeid. Arendatakse edasi olemasolevaid võimekusi keskselt riigi infosüsteemide kaitsta, parandatakse sektoriaalset ja riiklikku nähtavust ning võimekust küberturvalisuse intsidente ja kriise hallata, sh riigivõrgu sihtrühma analüüsi ning küberkilbi kaitsemeetmete riigi julgeolekust ja riiklikust ohupildist lähtuva ajakohastamisega.

III Ühenduvus - Eestis on asukohast sõltumata kättesaadav ülikiire, usaldusväärne ja taskukohane sideühendus

Hea ühenduvus toetab seda, et teenused oleksid mugavalt toimivad ja kättesaadavad kõikjal Eestis ja et digilahendused, -tooted ja -teenused saaksid olla arengumootoriks eri sektorites ja üle Eesti.

Programmi tegevus 6. Sidevaldkonna õigusruumi tagamine

Programmi tegevuse eesmärk: Õigusruum on ajakohane ja vastab ühiskonna vajadustele ja ootustele. Turutõrkepiirkondades on loodud liitumise võimalus väga suure läbilaskevõimega

¹⁰NIS 2 direktiiv: Directive on measures for a high common level of cybersecurity across the Union

juurdepääsuvõrguga ning Eesti peamised transpordikoridorid on kaetud katkematu 5G leviga.

Tegevuse raames arendatakse justitsi- ja digiministeeriumis sideturu ja sideühenduste regulatsioonidega seonduvat. Eesmärk hõlmab liitumisvõimaluse tagamist turutõrkepiirkondades väga suure läbilaskevõimega lairiba juurdepääsuvõrguga. Eesti maapiirkondadesse rajatakse juurdepääsuvõrguga liitumise võimalus kõigile ettevõtetele, asutustele ja kõigile aastaringsest kasutuses olevatele majapidamistele. Juurdepääsuvõrguga liitunud on võimalik kasutada ülikiiret (vähemalt 100 Mbit/s) lairibaühendust, mida on võimalik suurendada kuni 1 Gbit/s. Transpordikoridoridel katkematu 5G ühenduse valmidus soodustab mh autonoomsete sõidukite turule tulekut, panustab liiklustravalisusesse ja kliima muutustega kohanemisse liikluses, aitab kaasa Eesti digitaliseerimisele ning suurendab ülikiire lairiba teenuse kättesaadavust.

Programmi tegevuse all on justitsi- ja digiministeeriumi teenused, sh toetused.

Tegevuste kirjeldus

Õigusruumi kujundamisel on arvestatud osapoolte huve selliselt, et regulatiivne keskkond püsiks võimalikult stabiilsena ja tasakaalustatuna ning soodustaks koostööd baastaristu rajamisel, sh turutõrkepiirkondades. Mobiilsidevõrgu arenguhüppeks vajalik sagedusressurss on kiiresti ja tõhusalt turule eraldatud. Osaletakse Euroopa Liidu ja rahvusvaheliste sideorganisatsioonide töös, nagu Rahvusvahelises Telekommunikatsiooni Liidus (ITU), et tehtud otsused vastaksid Eesti huvidele.

Programmi tegevuses antakse sideettevõtjatele avatud taotlusvoorudes investeeringutoetust, et nad rajaks turutõrkepiirkondadesse väga suure läbilaskevõimega juurdepääsuvõrke – samuti tegeletakse vastavate järgnevate meetmete ettevalmistuse ja käivitamisega. Taasterahastust (RRF) ette nähtud toetuse suurus juurdepääsuvõrkudele 10 mln ja Euroopa Regionaalarengu Fondist 15 mln eurot.

Samuti toetatakse sideettevõtjaid Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERF) täiendava mobiilside taristu (sidemastid ja nende ühendus lairiba baasvõrguga) rajamisel. Täiendavat mobiilside taristu rajamist toetatakse kohtades, kus olemasolev passiivne taristu ei võimalda katkematut 5G ühendust tagada. Peamiste transpordikoridoride katmist 5G ühendusega seab 2030. aasta eesmärgiks ka Euroopa Liidu strateegia “Euroopa digikümnend”.

Katkematu 5G ühenduse loomiseks Eesti peamistel transpordikoridoridel on hinnanguline vajadus rajada 125 sidemasti. Euroopa Regionaalarengu Fondist oli 5G transpordikoridoridele planeeritud toetuse suurus 18,72 miljonit eurot, mille eest oleks hinnanguliselt saanud rajada 80-90 sidemasti. 2026-2029 aasta riigi eelarvestrateegia valitsuskabineti arutelude tagajärjel on meetme eelarvet vähendatud 9,36 miljonile eurole, mille abil saaks olenevalt sidemastide asukohast rajada 40-45 sidemasti. Eelarve vähendamisest tulenevalt on ka vähendatud meetme mõõdiku sihttasemeid viielt koridorilt kolmele koridorile.

Mõõdikud

Tabel 5. Digiühiskonna programmi meetme ja programmi tegevuste mõõdikud.

Planeerimistasandid ja nende mõõdikud	Tegelik	Sihttase			
	2024	2026	2027	2028	2029
Digiühiskonna programm	Avalike teenustega rahulolu tõus, ülikiire interneti parem kättesaadavus ja küberkaitstud Eesti				

Avalike digiteenustega rahulolu <i>Allikas: Teenuste kataloog, JDM</i>	82%	85%	86%	87%	88%
Turvariski vältimise kaalutlustel avaliku sektori või teenusepakkuja elektroonilisest suhtlemisest hoidunute osakaal <i>Allikas: Statistikaamet</i>	8,2%	<7,5%	<7,0%	<6,5%	<6,0%
Eesti kodumajapidamiste ja ettevõtete osakaal, kel on võimalus liituda vähemalt 100 Mbit/s internetiühendusega, mida saab suurendada kuni kiiruseni 1 Gbit/s <i>Allikas: TTJA</i>	81%	84%	86%	88%	89%
Programmi tegevuste mõõdikud					
1. Personaalse riigi ja kasutajakesksete teenuste arendamine	Avalikud teenused toimivad kasutajatele mugavalt ja riigile tõhusalt				
Elusündmusteenuste arv, tk* <i>Allikas: JDM</i>	8	10	10	10	10
2. Andmepõhise ühiskonna arendamine	Eestis on loodud hästi toimiv keskkond andmete laialdaseks kasutamiseks ning tehisaru kasutamise tulemusel toimub avalike teenuste osutamine kasutajatele mugavalt ja riigile tõhusalt				
Avalikus sektoris rakendatud tehisaru kasutusjuhtude arv, tk <i>Allikas: JDM</i>	178	210	250	320	380
3. Digiriigi teenuste ja platvormide tagamine	Eesti digiriigi platvormid on tulevikukindlad				
Riigi arvutitöökohta kaasaegsel teenusel olevate asutuste arv, tk <i>Allikas: RIT</i>	10	95	105	139	150
4. Digiriigi arengu juhtimine ja koordineerimine	Luua ja arendada ühtsetel põhimõtetel toimivat ja kestlikku digiriiki, kus teenused ja nende toimimiseks vajalikud infosüsteemid on pidevas arengus, tulevikukindlad ja hästi juhitud.				
Uued või uuendatud avaliku sektori digiteenused, -tooted ja -protsessid, tk** <i>Allikas: JDM</i>	25	45	65	80	90
5. Riikliku küberturvalisuse tagamine	Küberturvalisuse riiklik juhtimine, korraldamine ja koordineerimine arvestavad riiklikku julgeolekut ja ohupilti.				
Eesti EU-CSI küberindeks <i>Allikas: ENISA</i>	65,72***	70	70	75	75
6. Sidevaldkonna õigusruumi tagamine	Õigusruum on ajakohane ja vastab ühiskonna vajadustele ja ootustele. Turutõrkepiirkondades on loodud liitumise võimalus väga suure läbilaskevõimega juurdepääsuvõrguga ning Eesti peamised transpordikoridorid on katkematu 5G ühenduse valmidus.				
Eesti kodumajapidamiste ja ettevõtete osakaal, kel on võimalus liituda vähemalt 100 Mbit/s internetiühendusega, mida saab suurendada kuni kiiruseni 1 Gbit/s, % <i>Allikas: TTJA</i>	81%	84%	86%	88%	89%
5G transpordi koridoride arv, tk	0	0	1	2	3

* Elusündmusteenuste kumulatiivne arv nimetatud aastal. Mõõdik on seotud Euroopa Liidu taaste- ja vastupidavusraha (RRF) vahendite kasutamisega, mis lõppevad 2026. aastal. Seatud sihttase 10 tükki on selle meetme sihttase aastal 2026. Järgnevatel

aastatel tuleb jätkata loodud sündmusteenuste ülevõlgeldamisega.

**** Sihttasemed ja tegelikud tasemed täpsustuvad sügisel 2025.**

*****2024. aastal oli ELi keskmine 62,65 ja Eesti oma napilt kõrgem.**

Kuna programmi ülesehitus on muutunud, on oluliselt muudetud ka programmi tegevuste mõõdikuid. Siiski on plaanis mõõdikud veel üle vaadata seoses digiühiskonna arengukava muutmisega ja aruteludega juhtkomisjonis. Uued mõõdikud on:

- Avalikus sektoris rakendatud tehisarut kasutusjuhtude arv. Tehisarut laialdasem rakendamine on oluline suund nii Euroopa Liidus kui Eestis ning konkreetse programmi tegevuse tulemuste mõõtmisel oluline näitaja.
- Riigi arvutitöökoha kaasaegsel teenusel olevate asutuste arv. Tegemist on olulise näitajaga digiriigi alusbaasi mõõtmiseks.
- Uued või uuendatud avaliku sektori digiteenused, -tooted ja -protsessid, tk. Varasemalt mõõdetud struktuurivahenditest toetatud riigiasutuste või nende poolt hallatavate asutuste arvu, kelle digiteenuseid, -tooteid ja -protsesse toetatakse struktuurivahenditest, asemel mõõdetakse tulemusi, mis toetuse abil saadakse. Tegemist on Euroopa Liidu struktuurivahenditest rahastatava meetme mõõdikuga, mille sihttasemed on kokku lepitud Ühtekuuluvusfondide rakenduskavas perioodiks 2021-2027.
- Eesti EU-CSI küberindeks. Tegemist on Euroopa Liidu Küberturvalisuse Ameti seiritava indeksiga¹¹, mida avaldatakse üle aasta. Eesmärk on hoida Eesti tulemus kõrgis mõõdetavates valdkondades vähemalt ELi keskmisest kõrgemana.

Programmi juhtimiskorraldus

Programmi koostaja ja vastutaja on justiits- ja digiministeerium justiits- ja digiministri juhtimisel.

Valdkonna arengukava on plaanis vähemalt kaks korda perioodi jooksul põhjalikumalt üle vaadata ja uuendada, et võtta arvesse kiirelt muutuvat keskkonda (nt tehnoloogia arengut) ning tegevuste elluviimise tulemuslikkust ja selle tagajärjel muudetakse ka programmi vastavalt vajadusele. Uuendatud arengukava on planeeritud kinnitada 2026. aastal.

Programmi juhtimiskorralduses on peamine ülesanne tagada eri valdkondade ja asutuste eesmärkide ja tegevuste sünergia, sest digiühiskonna areng (sh eelkõige 2030. aasta visiooni elluviimine) sõltub paljude osaliste samasuunalisest pingutusest. Et tagada vajalik kooskõla, koostöö koordineerimine ja ühtne infoväli, on arengukava juhtimiskorraldus ja selle eri tasandid kavandatud järgnevalt:

1. Programmi iga-aastaste fookuste arutelu, vajaduse korral jooksvate muutuste, arutelude ja heakskiitmise eest vastutab justiits- ja digiministeeriumi digiarengu valdkond.
2. Digiühiskonna arengukava juhtrühm annab arengukava eest vastutavale ministrile soovitusi vajaduseks arengukava muuta või lõpetada, samuti soovitusi programmide algatamiseks, muutmiseks ja lõpetamiseks, toetudes kord aastas koostatavale tulemusvaldkonna aruandele¹². Lisaks teeb juhtrühm vajadusel hindamiste ja tõhustamiskavade koostamise ettepanekuid.

¹¹ <https://www.enisa.europa.eu/topics/cybersecurity-policy/nis-directive-new/eu-cybersecurity-index>

¹² Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi tegevuspõhise riigieelarve materjalid, sh programmid ja tulemusaruanded leiab: <https://www.mkm.ee/ministeerium-uudised-ja-kontakt/strateegiline-juhtimine/tegevuspohine-riigieelarve>.

3. Justiits- ja digiministeeriumi kantsler juhhib Vabariigi Valitsuse julgeolekukomisjoni küberjulgeoleku nõukogu, mille ülesanne on aidata kaasa ametkondade koostöö toimimisele ja teha järelevalvet küberjulgeoleku strateegia eesmärkide elluviimise üle.

4. Digivaldkonna asekanterid koordineerivad juhtrühma tööd, annavad juhtrühmale ülevaate programmist ning juhivad arutelu võimalike muudatuste tegemise osas, toetudes digiriigi nõukoja, küberturvalisuse nõukoja ja ühenduvuse nõukoja sisendile.

5. Alalised temaatilised töörühmad ja võrgustikud (nt riigi IT-juhtrühm, arhitektuurinõukogu) või ajutised, sh valdkondade-, sektorite- ja asutuste ülesed rühmad vastutavad tegevuste sisu täpsema kavandamise ja elluviimise, vastava koordineerimise ja korraldamise eest ning teevad ettepanekuid uute tegevuste algatamiseks või seniste kohendamiseks.

Tulemusvaldkond on seotud ka teadus- ja arendustegevuse ning ettevõtluse tulemusvaldkonnaga, täpsemalt ettevõtluskeskkonna programmiga. Seoses ministeeriumite ümberkorraldamisega 2024. aastal on enamus tulemusvaldkonnast liikunud justiits- ja digiministeeriumi valitsemisalasse, kuid osa rakenduslikest teenustest jäävad majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalasse. Sellised teenused on tarbijakaitse ja tehnilise järelevalve ameti teenused:

- küberturbe sertifitseerimine;
- elektroonilise side tegevus- ja kasutusõiguse andmine;
- elektroonilise side tururegulatsioon;
- raadiosageduste ja numeratsiooni pikaajaline planeerimine ning
- elektroonilise side järelevalve.

Lisaks hõlmab TTJA ettevõtluse valdkonna järelevalve teenus ka digilahenduste ligipääsetavuse järelevalvet. Nende teenuste eelarvet kajastatakse ja antakse tulemustest aru teadus- ja arendustegevuse ning ettevõtluse tulemusvaldkonna ettevõtluskeskkonna programmis. Samas poliitika kujundamine, sh õigusloome, on justiits- ja digiministeeriumis. Seega on oluline hoida tugevat koostööd kahe ministeeriumi ja allasutuste vahel, et poliitika kujundamine ja rakendamine moodustaksid terviku.

Teadus- ja arendustegevuse ning ettevõtluse tulemusvaldkonnaga, täpsemalt teadmussiirde programmiga on seotud ka lisandunud riigi infosüsteemi ameti teenus “Eesti küberturvalisuse valdkonna tööstuse, tehnoloogia ja teaduse arengu toetamine”, mille rahastus on projektipõhine. Projekti lõppedes on vajalik sõlmida uued kokkulepped nii Euroopa Liiduga kui justiits- ja digiministeeriumi ning majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi vahel.

LISA 1. Programmi teenuste kirjeldus

Teenuse nimetus	Teenuse eesmärk	Teenuse lühikirjeldus	Asutus
Programmi tegevus: Personaalse riigi ja kasutajakesksete teenuste arendamine Eesmärk: Avalikud teenused toimivad kasutajatele mugavalt ja riigile tõhusalt			
Teenuste poliitikakujundamine ja elluviimine	Avalikud teenused toimivad kasutajatele mugavalt ja riigile tõhusalt	Sündmusteenus on otsene avalik teenus, mida mitu asutust osutab ühiselt, et inimene saaks täita kõik kohustused ja kasutada kõiki õigusi, mis talle tekivad ühe sündmuse või olukorra tõttu. Sündmusteenus koondab mitu sama sündmusega seotud kasutajale üheks teenuseks. Sündmusteenuste eesmärk on muuta avalike teenuste kasutamine inimese jaoks võimalikult lihtsaks ja mugavaks. Teenuse kaudu toetatakse sündmusteenustele üleminekut.	JDM
Riigi kesksete digiteenuste pakkumine ja vahendamine	Kesksete digiteenuste eesmärk on lihtsustada eraisiku suhtlust riigiga ja vähendada bürokraatiat, pakkudes kasutajasõbralikke ja kaasaegseid tehnoloogilisi lahendusi riigi avalike teenuste pakkumiseks lõppkasutajatele.	Pakume erinevaid riiklikke digilahendusi, mis toetavad kasutajasõbralike ja tõhusate digiteenuste arendamist ja pakkumist, sh Riigiportaal eesti.ee ja selle mobiilirakendus eesti.ee äpp on kesksed platvormid teenuste ja riikliku informatsiooni vahendamiseks; Riiklik postkast, mis vahendab riiklikke teavitusi, nii e-kirja kui SMS-ina eraisikutele ja ettevõtjatele; keskne volituste haldamise infosüsteem Pääsuke, mis võimaldab kasutajatel turvaliselt anda, hallata ja kasutada volitusi riigi e-teenustes ning kasutajakogemuse juhtimise tööriistad.	RIA
Programmi tegevus: Andmepõhise ühiskonna arendamine Eesmärk: Eestis on loodud hästi toimiv keskkond andmete laialdaseks kasutamiseks ning tehisaru kasutamise tulemusel toimub avalike teenuste osutamine kasutajatele mugavalt ja riigile tõhusalt			

Andmete poliitika kujundamine ja elluviimine	Eestis on loodud hästi toimiv keskkond andmete laialdaseks kasutamiseks	Andmete valdkonna poliitikakujundamine ja elluviimine, hõlmates andmehaldust, andmete avalikustamist ja taaskasutust, andmepõhist juhtimist ja inimkeskset andmekorraldust.	JDM
Andmete taaskasutuse ja väärimise lahenduste pakkumine	Läbi andmete väärimise ja kasutamise on loodud eeldused andmemajandusele üleminekuks	Teenus koondab erinevaid andmete taaskasutamist võimaldavaid lahendusi: andmehalduse rakendus (RIHAKE), avaandmete teabevärv, (loodav) andmete teabevärv, infosüsteemide hindamine, riigi infosüsteemi haldussüsteem (RIHA), andmejälgija ja nõusolekuteenus.	RIA
Tehisintellekti poliitika kujundamine ja elluviimine	Tehisintellekti ning teiste kaasaegsete rutiine automatiseerivate tehnoloogiate kasutamise tulemusel toimub avalike teenuste osutamine kasutajatele mugavalt ja riigile tõhusalt	Tehisintellekti valdkonna arengu juhtimine ja toetamine avaliku sektori siseselt, sh. koolituste ja toe pakkumine tehisintellekti arendamisel, õigusruumi kujundamine ning nõuete kehtestamine.	JDM
Bürokratt ja keeletehnoloogia lahenduste pakkumine	Keskelt arendatud kratijuppide ja platvormide toel on loodud võimekus ja on lihtsustatud kuluefektiivselt tehisintellekti lahenduste taaskasutus ning rakendamine nii era- kui avalikus sektoris.	Keskse infotehnoloogilise toe pakkumine tehisintellekti kasutuselevõtuks avalikus sektoris.	RIA
Õiguspoliitika kujundamine ja elluviimine andmekaitse valdkonnas	Andmekaitseõigus on nüüdisaegne, väärtustab põhiõigusi ja õigusriiki, toetab riigi ja ühiskonna toimimist ning konkurentsivõimelist majanduskeskkonda.	Tagatakse isikuandmete kaitse, avaliku ja salastatud teabe ning muu andmehaldusega seotud õigusloome vastavus põhiseaduse ning EL-i ja rahvusvahelise õiguse nõuetele.	JDM
Andmekaitse järelevalve ning teavitustöö	Tõhusa järelevalve teostamine, nõustamine, valdkondlike õigusaktide eelnõude koostamises osalemine	Andmekaitse Inspeksioon täidab riigi ülesandeid isikuandmete kaitse ja avaliku teabe valdkonnas: AKI teeb järelevalvet, vajadusel sundi rakendades; AKI tegutseb inimeste huvides, et tagada andmete töötuses õiglane tasakaal isiku põhiõiguste, avalike- ja ärihuvide vahel; AKI osaleb enda valdkonna arengusuundade ja õigusaktide väljatöötamisel, muutmisel ja täiendamisel.	AKI
<p>Programmi tegevus: Digiriigi teenuste ja platvormide tagamine Eesmärk: Eesti digiriigi platvormid on tulevikukindlad.</p>			

IKT taristu juhtimine ja poliitika kujundamine	Riigi poliitika kujundamine IKT taristu hukukindluse tagamiseks ning taristu ja platvormteenuste planeerimine.	Teenuses kujundatakse poliitikat eesmärgiga tagada digiriigi hukukindlus, kasutada keskselt pakutavaid taristu platvorme ning konsolideerida IT-alusteenuseid (sh standardteenuste riigi info- ja kommunikatsioonitehnoloogia keskusse ülemineku, pilvteenustele ülemineku võimaldamine). Lisaks digiriigi platvormide edasiarendamine ja poliitikakujundamine (sh X-tee, Single Digital Gateway).	JDM
Andmevahetusplatvormide ja koosvõimetalituste pakkumine	Läbi andmete väärindamise ja kasutamise on loodud eeldused andmemajandusele üleminekuks	Teenuse koondab erinevaid andmete taaskasutamist võimaldavaid lahendusi: andmehalduse rakendus (RIHAKE), avaandmete teabevärv, (loodav) andmete teabevärv, infosüsteemide hindamine, riigi infosüsteemi haldussüsteem (RIHA), andmejälgija ja nõusolekuteenus.	RIA
Elektroonilise identiteedi teenuste pakkumine	Riikliku eID lahenduste ja sertifikaatide kasutamiseks on tagatud usaldusteenuse osutamine ja selleks on kirjeldatud vajalikud nõuded	Teenuse kaudu tagatakse usaldusteenuste osutamise vastavus rahvusvahelistele nõuetele ja sertifikaatidele. RIA pakub ID1 võtmekandja tehnilist haldust ja mobiilse identiteedi lahendusi.	RIA
Riigivõrgu teenuste pakkumine	Riigiasutustele ning kohalikele omavalitsustele on osutatud andmeside- ja internetiühenduste ehitust ja teenust	RIA pakub andmeside- ja internetiteenust riigiasutustele ning kohalikele omavalitsustele. Erandjuhul pakume andmeside- ja internetiteenust ka riigi nimel avalikku teenust osutavatele juriidilistele isikutele. Samuti arendatakse teenuse toel andmekeskuse kasutusvõimalusi Luxembourgis.	RIA
IT-alusteenuste keske osutamise korraldamise koordineerimine	IT-baasteenuste osutamine on viidud üle keskele teenuse korraldamisele	Teenuse toetab avaliku sektori asutuste koondamist keskele IT-baasteenusele.	JDM
Arvutitöökoha teenuste arendamine ja pakkumine	Keskne, riigiülene pilvepõhise arvutitöökoha on kuluefektiivne, kaasaegne, turvaline ja tõrgeteta töötav ning võimaldab riigitöötajatel kasutajasõbralikult, toimekindlalt ja turvaliselt oma tööd teha	IKT- alusteenused, sh Riigipilve teenus - serverite taristu keskne haldamine, Arvutitöökoha teenus - riigitöötajate töökoha standardteenuse turvalisuse, keske halduse ja jätkusuutlikkuse tagamine.	RIT
Servetaristu teenuste arendamine ja pakkumine	IT-baasteenuste osutamine on viidud üle keskele teenuse korraldamisele	IT-baasteenuste osutamine on viidud üle keskele teenuse korraldamisele, riigil on kompetents ja võimekus avalike pilveteenuste kasutamiseks	RIT

Keskse hankimise teenuse pakkumine	IT-valdkonna kohustuslikud kesksed hanked on teostatud	Kohustuslike kesksete hangete läbiviimine IT- valdkonnas vastavalt vabariigi valitsuse korraldusele. Vabatahtlike kesksete hangete läbiviimine IT-valdkonnas vastavalt vabariigi valitsuse korraldusele ja kokkulepetele hankijatega.	RIT
Eri lahenduste platvormide arendus	Riigikantselei juures asuva Situatsioonikeskuse toetamine tarkvara arendustega kiiresti muutuv ja julgeoleku ja erinevate kriisidega toimetuleku olukorras. Kõikide süsteemiga liitunud asutuste ja organisatsioonide toetamine	Laiapindse riigikaitse koostööplatvorm, mille abil saab vajadusel kiiresti koondada, presenteerida ja analüüsida olukorda eri asutuste teadmiste pinnalt ning koostöös nendega, et teha vajalikud, ajakriitilised juhtimisotsused	RIA
Valimiste infosüsteemide pakkumine	Valimiste infosüsteem on 24/7 kasutatav turvaline ja usaldusväärne teenus, mis võimaldab kõigil kasutajagruppidel läbi viia valimisi, hääletusi, referendumeid jne.	Teenuse pakub vajalikke platvorme ja infosüsteemide arendust valimiste läbiviimiseks. Teenuse all arendatakse ka uusi valimisplatvorme (M-valimised).	RIA
Riigiside korraldamine (RIKS)	Riigiasutuste toimimiseks vajalik riigiside on tagatud	Teenuse kaudu toetatakse Riigiside SA (RIKS) tegevust, kelle ülesanne on tagada riigiasutuste ja teiste riigieelarveliste institutsioonide sidealane teenindamine ning operatiivraadioside-, andmekeskuste, satelliitside ja mereside- ning telefoniteenuste osutamine, haldus ja arendus. Samuti riigiside valdkonna teadlikkuse tagamine EL ja rahvusvahelistest arengutest.	JDM
<p>Programmi tegevus: Digiriigi arengu juhtimine ja koordineerimine</p> <p>Eesmärk: Luua ja arendada ühtsetel põhimõtetel toimivat ja kestlikku digiriiki, kus teenused ja nende toimimiseks vajalikud infosüsteemid on pidevas arengus, tulevikukindlad ja hästi juhitud.</p>			
Avaliku sektori digimuutuste võimendamine	EL struktuuritoetustest IKT arendamiseks rahastamine on korraldatud viisil, et on tagatud IKT-investeeringute läbipaistev, korrakohane ja efektiivne kasutamine	Teenuse kaudu toetab MKM läbi nõustamise ja rahastuse valdkondlike digimuutuste elluviimist avaliku sektori asutustes. Fookuses on suuremahuliste digimuutuste programmid eri valdkondades, riigiülesed ühisarendused ning pärandisüsteemide värskendamine või ümberarendamine.	JDM

Rohedigi poliitika kujundamine ja koordineerimine	Suurendada IKT keskkonnahoidlikkust Eesti avalikus sektoris, rakendades keskseid ja süstemaatilisi lähenemisi energiatarbimise optimeerimisele, seadmete elutsükli pikendamisele ning andmekeskuste keskkonnasõbralikumaks muutmisele.	Rohedigi teenus on loodud Eesti avaliku sektori digitaalse infrastruktuuri keskkonnamõju vähendamiseks, keskendudes eriti IKT seadmete ja tarkvaralahenduste keskkonnasõbralikumale kasutusele ning andmekeskuste energiatõhususe suurendamisele. See teenus pakub terviklikku lahendust, mille eesmärk on optimeerida energiakasutust, pikendada seadmete elutsüklit ja minimeerida IKT seadmetest tulenevat keskkonnamõju läbi töhestatud ressursikasutuse ja jäätmete vähendamise.	JDM
Digiriigi väliskoostöö korraldamine	Digiriik toetab Eesti elanike ja ettevõtjate tegevusi piiriülevalt	Riigi esindamine rahvusvahelistes organisatsioonides ning koostöögruppides ja muudes formaatides, kahepoolsete suhete korraldamine teiste riikide ning nende asutustega, digiriigi arengu jaoks vajalike eraettevõtetega partnersuhete hoidmine/loomine, rahvusvahelise koostöö koordineerimine, ettevõtete ekspordi toetamine läbi rahvusvahelise koostöö.	JDM
IKT-oskuste edendamine	IKT oskuste ning tööjõu alastest eesmärkidest lähtuvad koolitusprojektid on ellu viidud ja täiskasvanud tööealise elanikkonna (eeskätt valitsussektori teenistujate) IKT-alaseid oskuseid ja teadmisi on edendatud	Teenuse kaudu toetatakse IKT oskuste edendamist läbi avaliku sektori digivõimekust edendava poliitikakujundamise, avaliku sektori IKT-koolituste korraldamise ja riigi kui IT-tööstaja arengu koordineerimise.	JDM
Digiriigi akadeemia platvormi pakkumine	Digiriigi Akadeemia on avaliku sektori keskne koolitusplatvorm, mille kaudu anda teenistujatele tööks vajalikud (digi)teadmised ning tõsta kodanike ja ettevõtjate teadlikkust riigi jaoks olulistest teemavaldkondades	Digiriigi Akadeemia tehnilise ülalhoiu ja kättesaadavuse tagamine, nõustamise ja toe pakkumine (sh teistele riigiasutustele) ning platvormi arendamine kujundamiseks Digiriigi Akadeemia avaliku sektori keskseks koolitusplatvormiks	JDM
Digiriigi arengu koordineerimine	Eestis on loodud hästi toimiv keskkond IKT laialdaseks kasutamiseks	Andmete valdkonna poliitikakujundamine ja elluviimine, hõlmates andmehaldust, andmete avalikustamist ja taaskasutust, andmepõhist juhtimist ja inimkeskset andmekorraldust.	JDM
<p>Programmi tegevus: Riikliku küberturvalisuse tagamine</p> <p>Eesmärk: Küberturvalisuse riiklik juhtimine, korraldamine ja koordineerimine on ajakohane ja adekvaatne</p>			

Riikliku küberturvalisuse arengu juhtimine	Riiklik küberturvalisuse juhtimine toetab sihtrühma vajadusi digiteenuste turvalisemaks muutmisel.	Teenuse kaudu juhitakse riiklikku küberturvalisust. Teenuse kaudu tagatakse küberstrateegia ja küberturvalisuse õigusaktide vastavus EU direktiividega. Lisaks toetatakse sihtrühmasid õigusaktide rakendamisel.	JDM
Turvalise küberkeskkonna kujundamine	Siseriiklik ja rahvusvaheline küberkoostöö võimendab Eesti innovatsiooni, digitaliseerimist ja kaitset. Eesti haridussüsteem toetab pädevate küberspetsialistide järelkasvu. Kohalik tulevikutehnoloogiaid ja küberturvalisust puudutav teadmus kasvab.	Järelkasvu soodustamine ning Eesti siseriikliku ja rahvusvahelise küberkoostöö tõhustamine. Teenuse kaudu võimendatakse järelkasvu, innovatsiooni, digitaliseerimist ja riigi kaitset.	JDM
Rahvusvahelise koostöö korraldamine	Eesti on arvestatav partner rahvusvahelisel areenil ning rahvusvaheline suunanäitaja	Riigi esindamine rahvusvahelistes organisatsioonides ning koostöögruppides ja muudes formaatides, kahepoolsete suhete korraldamine teiste riikide ning nende asutustega kübervaldkonnas.	RIA
Eesti küberturvalisuse valdkonna töötuse, tehnoloogia ja teaduse arengu toetamine	Loodud on teenuste pakett Eesti küberturvalisuse sektorile, mis toetub küberturvalisuse T&A tegevusest saadud teadmusele. Edendada Eesti ja Euroopa küberturvalisuse tööstussektori, tehnoloogia, T&A ja järelkasvu arengut	Eesti küberturvalisuse sektori tugevdamine läbi T&A, ettevõtluse, innovatsiooni, järelkasvu ja kogukonnategevuste.	RIA
Ühiskonna kerksuse suurendamine	Laiapindne ühiskonna kaitse ja teadlikkuse tõstmine, valmisolek tulevikutehnoloogiate turvaliseks rakendamiseks ning kriitiliste teenuste hukukindluse tagamine.	Teenuse kaudu tõstetakse küberturvalisust ja riigi julgeolekut. Eesti võimete kaardistamine ja sobivate meetmete väljatöötamine. Teenus võimaldab teaduspõhist küberturvalisuse arengut ning poliitika kujundamist. Riigi teenustes on tagatud tulevikukindlus.	JDM
Küberruumi ohupilt ja laiapindne ennetus	On olemas kvaliteetsed andmed küberturvalisuse hetkeolukorrast	Küberkeskkonna trendide ja arengute seire ja hindamine, riskide, ohtude ja toimunud küberintsidentide analüüs ning asjakohaste ülevaadete ja teavituste koostamine erinevatele sihtgruppidele. Samuti laiapindne ennetav küberriskidest ja -ohtudest teavitamine, teadlikkuse tõstmine. Riigi strateegiline juhtkond, infoturbejuhid ning laiem avalikkus on informeeritud enda jaoks asjakohastest küberohtudest.	RIA

Haldus- ja riiklik järelevalve	RIA järelevalvepädevusse kuuluvate seaduste ja nende alusel kehtestatud õigusaktides toodud nõuete korrektne täitmine on tagatud	Teenuse kaudu tagab RIA kübervaldkonna haldus- ja riikliku järelevalve, vajadusel algatab väärtemenetlusi ning väljastab usaldusteenuste tegevuslubasid.	RIA
Kriitilise infrastruktuuri küberkaitse ja kriisijuhtimine	Kriitiliste teenuste (ETO/OTO) küberturvalisus ja toimepidevus on tagatud läbi valdkondade ühtlase küpsustaseme	KüTS subjektide ja ETO-de süstemaatiline nõustamine, koolitamine, turvatestimine, õppuste korraldamine.	RIA
Infoturbe meetmete arendamine ja nõustamine	Tehnoloogiline vastupanuvõime on paranenud läbi baasturbenõuete laialdase rakendamise, oskusliku küberturvalisuse riskide halduse ja seaduste täitmise	Teenuse kaudu tagatakse KüTSi subjektidele lahendusi ISMS väljatöötamiseks ja haldamiseks, küberintsidentide kahjude minimeerimiseks. Samuti uuendatakse teenuse kaudu turvameetmete kataloogi, ajakohastatakse juhiseid, viiakse läbi koolitusi ja leitakse võimalusi rakendamisekoormuse vähendamiseks läbi tehniliste abivahendite.	RIA
Küberuumi seire, intsidentide tõkestamine ja haldus	Tagatud on valmisolek intsidentide ja kriiside ennetamiseks ning haldamiseks, sh katkematu seire ja intsidentide tõkestamine küberruumis	Teenuse sisaldab CERT-EE tegevusi, mis tuvastab, jälgib ja lahendab Eesti arvutivõrkudes toimuvaid küberintsidente, teavitab ohtudest ning korraldab ennetustegevusi.	RIA
<p align="center">Programmi tegevus: Sidevaldkonna õigusruumi tagamine</p> <p align="center">Eesmärk: Õigusruum on ajakohane ja vastab ühiskonna vajadustele ja ootustele</p>			
Sidepoliitika kujundamine ja elluviimine	Õigusruum on ajakohane ja vastab ühiskonna vajadustele ja ootustele	Teenuse hõlmab ministeeriumi ja valitsuse valdkonnapoliitiliste otsuste ning nende rakendamise ettevalmistamist ning EL-i ja rahvusvahelises otsustusprotsessis osalemist. Teenus soodustab uute sidetehnoloogiate arendamist ja kasutusele võttu. Valdkonda reguleeriv õigusruum on ajakohane ja vastab ühiskonna vajadustele ja ootustele.	JDM
Väga suure läbilaskevõimega juurdepääsuvõrkude toetusmeetmete kujundamine	Turutõrkepiirkondades on loodud liitumise võimalus väga suure läbilaskevõimega juurdepääsuvõrguga	Toetusmeetme välja töötamine riigiabi reeglite järgi ja toetuse andmise rakendamine.	JDM
5G taristu ja teenuste toetusmeetmete kujundamine	Eesti peamised transpordikoridorid on kaetud katkematu 5G leviga	Toetusmeetme välja töötamine riigiabi reeglite järgi ja toetuse andmise rakendamine.	JDM

LISA 2. Teenuste indikatiivne rahastamiskava

Teenuste indikatiivne rahastamiskava on esitatud tuhandetes eurodes.

Digiühiskonna programm	Eelarve	Eelarve prognoos		
	2026	2027	2028	2029
Programmi kulud kokku	128 397	128 489	118 548	84 375
1. Andmepõhise ühiskonna arendamine	12 901	7 949	6 913	5 591
Andmekaitse järelevalve ning teavitustöö	1 335	1 306	1 306	1 306
Andmete poliitika kujundamine ja elluviimine	5 899	1 963	1 551	908
Andmete taaskasutuse ja väärindamise lahenduste pakkumine	1 223	1 278	1 168	1 184
Bürokratt ja keeletehnoloogia lahenduste pakkumine	1 058	812	702	697
Tehisintellekti poliitika kujundamine ja elluviimine	2 544	1 963	1 551	908
Õiguspoliitika kujundamine ja elluviimine andmekaitseõiguse valdkonnas	843	627	635	587
2. Digiriigi arengu juhtimine ja koordineerimine	18 090	19 347	14 508	7 563
Avaliku sektori digimuutuste võimendamine	8 473	9 399	6 895	3 400
Digiriigi akadeemia platvormi pakkumine	1 603	1 779	1 355	759
Digiriigi arengu koordineerimine	2 811	2 876	2 212	1 191
Digiriigi väliskoostöö korraldamine	1 790	1 871	1 458	814
IKT oskuste arendamine	1 787	1 744	1 328	733
Rohedigi poliitika kujundamine ja koordineerimine	1 625	1 677	1 261	665
3. Digiriigi teenuste ja platvormide tagamine	56 881	49 099	47 819	45 838
Andmevahetusplatvormide ja koosvõimetalituste pakkumine	1 242	1 308	1 169	1 229
Arvutitöökohta teenuste arendamine ja pakkumine	29 057	23 697	23 682	23 610
Elektroonilise identiteedi teenuste pakkumine	7 305	6 873	7 288	7 350
Erilahenduste platvormide arendus	543	67	30	30
IKT taristu juhtimine ja poliitika kujundamine	2 422	2 702	2 285	1 641
IT-alusteenuste keske osutamise korraldamise koordineerimine	3 308	3 034	2 623	1 881
Keskse hankimise teenuse pakkumine	237,42	237,42	237,42	237,42
Riigiside korraldamine (RIKS)	1 899	2 179	1 762	1 118
Riigivõrgu teenuste pakkumine	2 700	2 720	2 555	2 555
Servertaristu teenuste arendamine ja pakkumine	5 877	5 877	5 877	5 877
Valimiste infosüsteemide pakkumine	2 292	405	311	311
4. Personaalse riigi ja kasutajakesksete teenuste arendamine	5 871	5 863	5 059	4 368
Riigi kesksete digiteenuste pakkumine ja vahendamine	3 852	3 633	3 236	3 236
Teenuste poliitikakujundamine ja elluviimine	2 019	2 230	1 822	1 132
5. Riikliku küberturvalisuse tagamine	21 034	19 811	18 315	16 060

Digiühiskonna programm	Eelarve	Eelarve prognoos		
	2026	2027	2028	2029
Programmi kulud kokku	128 397	128 489	118 548	84 375
Eesti küberturvalisuse valdkonna tööstuse, tehnoloogia ja teaduse arengu toetamine	1 317	1 515	1 490	290
Haldus- ja riiklik järelevalve	1 008	1 066	943	943
Infoturbe meetmete arendamine ja nõustamine	731	759	677	677
Kriitilise infrastruktuuri küberkaitse ja kriisijuhtimine	2 919	1 291	1 167	1 167
Küberruumi ohupilt ja laiapindne ennetus	1 284	1 314	1 217	1 217
Küberruumi seire, intsidentide tõkestamine ja haldus	8 674	8 649	8 234	8 234
Rahvusvahelise koostöö korraldamine	196	207	186	186
Riikliku küberturvalisuse arengu juhtimine	1 650	1 631	1 470	1 156
Turvalise küberkeskkonna kujundamine	1 542	1 571	1 410	1 095
Ühiskonna kerksuse suurendamine	1 714	1 807	1 520	1 095
6. Sidevaldkonna õigusruumi tagamine	13 620	26 421	25 934	4 956
5G taristu ja teenuste toetusmeetmete kujundamine	5 651	3 105	2 943	2 597
Sidepoliitika kujundamine ja elluviimine	1 693	1 867	1 704	1 388
Väga suure läbilaskevõimega juurdepääsuvõrkude toetusmeetmete kujundamine	6 276	21 450	21 287	971